

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.377/2013/7.

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a dr. Simon Attila ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Karászi Viktor ügyvéd által képviselt alperes ellen választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránt indult perében, a Nyíregyházi Törvényszék 8.G.15-13-040051/17. számon hozott ítélete ellen a felperes által 18. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján indult felülvizsgálati eljárásban - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 381.000 (háromszáznyolcvanegyezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget és az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az alperes jogelődjével, a **C. Zrt**-vel 2008. február 7-én 150 millió Ft összegű készletfinanszírozás igénybe vételéhez kapcsolódó kölcsönszerződést, valamint 2009-ben lízing keretmegállapodást is kötött, mely alapján 2009. október 16-án 10 darab egyedi zártvégű lízingszerződés jött létre közöttük. A szerződések részét képezték az Általános szerződési feltételek (ÁSZF), mely X. fejezetének 2. pontja szerint a felek a jogvitáik rendezésére a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességét kötötték ki.

A felperes fizetési kötelezettségének nem tudott eleget tenni, ezért az alperes 2010. június 17-én a kölcsönszerződést és a zárt végű lízingszerződéseket felmondta, a felperes tartozását azonnal lejárttá tette. A készletfinanszírozási szerződésekből eredően 40.836.407 Ft összegű követelés megfizetése iránt a Magyar

Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróságnál eljárást kezdeményezett a felperessel szemben.

A Választottbíróság VB/12042 számú ítéletével a felperest (választottbírósági alperes) kötelezte a keresetnek megfelelően a tartozás, valamint a költségek megfizetésére.

A felperes (választottbírósági alperes) a választottbírósági eljárásban jogi képviselővel nem rendelkezett, az ítélet meghozatala után kapta azt a tájékoztatást, hogy 2004. óta az eljáró választottbíróság hatásköre és illetékessége a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) 376.§ (1)-(3)-(5) bekezdése, és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 3.§ (1) bekezdése szerint érvényesen már nem volt kiköthető, ezért az alperesnek az ÁSZF-ben rögzített választottbírósági kikötése a magyar jog kógens szabályaiba ütközően érvénytelen.

A felperes erre hivatkozva nyújtotta be a keresetét, melyben a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55.§ (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdés b) pontja alapján kérte a választottbírósági ítélet érvénytelenítését. Álláspontja szerint a Választottbíróság az Eljárási szabályzatának 1.§ (7) bekezdése alapján hatáskörének fennállását nem csak a felek hatásköri kifogása esetén, hanem hivatalból is köteles vizsgálni. Jóllehet a Választottbíróság hatáskörét és illetékességét az ÁSZF X/2. pontja alapján megállapította, azonban e körben nem kellő gondossággal járt el, ezért nem észlelte eljárásának kizártságát. Miután sem hatásköre, sem illetékessége nem volt az eljárásra, a jogbiztonságot és ezáltal a közrendet is sérti, ha olyan fórum hoz az ügyben ítéletet, amelynek eljárása törvény alapján kizárt.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Hivatkozva a Tpt. 1.§-ára és a Hpt.1.§ (1) bekezdés a) pontjára, 3.§ (1) bekezdésének b) és c) pontjára állította, hogy az alperes tevékenysége nem a Tpt, hanem a Hpt. hatálya alá tartozik, ezért jogszerűen került kikötésre a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság eljárása a felek közötti jogvita elhúzódása.

Előadta, hogy a felperes (választottbírósági alperes) a választottbírósági eljárásban részletes védekezést terjesztett elő, s a Vbt. 24.§ (3) bekezdése alapján a hatáskörrel kapcsolatos kifogást legkésőbb a válaszirat előterjesztésével egyidőben kell megtenni. A választottbírósági alperes azonban egyik beadványában sem kifogásolta a Választottbíróság hatáskörét. A 2013. február 18-án tartott tárgyaláson pedig kifejezetten ki is jelentette, hogy a választottbíróság hatáskörével kapcsolatban észrevétele, kifogása nincs. Ez a Vbt. 6.§-a szerinti kifogás jogáról való lemondásnak minősül.

Kiemelte, hogy a Vbt. 25.§ (1) bekezdése szerint, ha a

választottbíróóság megállapítja hatáskörét, bármelyik fél ez ellen, a döntésről kapott értesítés kézhezvételétől számított 30 napon belül, kérheti a Vbt.51.§-ban megjelölt bíróságot, hogy határozzon a választottbíróóság hatásköréről. A felperes ezt a jogérvényesítést elmulasztotta, ezért hatáskör hiányára utóbb eredményesen nem hivatkozhat.

Megalapozatlannak tartotta a közrendbe ütközésre alapított keresetet is. Álláspontja szerint a felperes által állítottak nem eredményezhetik a közrendbe ütközést, mivel az ítélet nem sérti közvetlenül a gazdasági és társadalmi rend alapjait. Utalt arra, hogy közrendbe ütközés akkor valósul meg, ha magának az ítéletnek a tartalma, rendelkezése sérti a társadalom és a köz érdekeit, nem pedig az ítélet meghozatalához vezető esetleges eljárási hiba.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest a perköltség megfizetésére.

Az alperesnek a Vbt.25.§ (1) bekezdésére, és 51.§-ára alapított előadásával egyetértett. Rámutatott, hogy a Vbt. 24.§ (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint a választottbíróóságnak a hatáskörével kapcsolatos kifogásokról saját magának kell döntenie, mely ellen a bírósághoz lehet fordulni, s a Vbt. 51-52. §-ok alapján indult eljárásban az állam bírósága dönt a választottbíróóság hatáskörének kérdéséről.

Az a tény, hogy a felperes a választottbíróósági eljárásban a hatáskör hiányára nem hivatkozott, nem teszi lehetővé számára, hogy utóbb a választottbíróósági ítélet érvénytelenítése körében a Vbt. 55.§-ára hivatkozással kérje az ítélet érvénytelenítését.

Álláspontja szerint, amennyiben olyan értelmezést fogadnánk el, hogy az 55.§ (1) bekezdés b) pontja alapján a választottbíróóság hatáskörével, vagy a választottbíróósági szerződés-, kikötés érvényességével kapcsolatos kifogásokra hivatkozással lehetne az ítélet érvénytelenítését elérni, ez egy igénynek a kétszeres érvényesítését jelentené, hiszen a választottbíróóság előtti eljárásban elkövetett mulasztásával előállt állítólagos érdeksérlemét a fél az ítélet elleni érvénytelenítési keresetre indult peres eljárásban kísérelné meg orvosolni. Nem vitásan a felperes a kifogás lehetőségét a választottbíróósági eljárásban elmulasztotta, azonban ezt az 55.§ (1) bekezdés b) pontja, vagy az 55.§ (2) bekezdés b) pontja alapján, mint a határozat érvénytelenítését megalapozó jogcímet, már nem hozhatja fel. Ezért érdemben, mint alaptalant utasította el a felperes keresetét.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat hozatalával a VB/12042. számú választottbíróósági ítélet érvénytelenítését elsődlegesen a Vbt. 55.§ (1) bekezdés b) pontja, másodlagosan a (2) bekezdés b) pontja alapján.

Hivatkozott a Tpt. 376.§-ára, mely szerint - egyebek mellett - a pénzügyi szolgáltatással és kiegészítő pénzügyi szolgáltatással

kapcsolatos jogvitában kizárólag a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróóság eljárása köthető ki (Tpt.376.§ (5) bekezdés). A Hpt. 3.§ (1) bekezdés b) és c) pontja szerint pénzügyi szolgáltatás a hitel és pénzkölcsön nyújtása és a pénzügyi lízing.

A Tpt. 376.§ (1) bekezdése az LI. fejezet vonatkozásában eltér a Tpt-nek az 1.§-ban meghatározott személyi hatályától. Az alperes nem lett volna jogosult kikötni a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróóság eljárását a 2004. után megkötött kölcsönszerződésből és pénzügyi lízingszerződésekből eredő jogviták elbírálására, az üzletszabályzatában foglalt kikötést 2003. december 31-ig köteles lett volna módosítani.

Mindezek alapján az ÁSZF-ben és az azon alapuló szerződésekben rögzített választottbíróósági kikötés a magyar jog szerint érvénytelen, ezért a választottbíróósági ítélet a Vbt. 55.§ (1) bekezdés b) pontja alapján érvénytelen.

Az ítélet a közrendbe is ütközik, mert a Választottbíróóság az Eljárási szabályzata 1.§ (7) bekezdése alapján saját hatáskörét hivatalból is köteles vizsgálni. A választottbíróósági ítélet szerint a Választottbíróóság a hatáskörét hivatalból vizsgálta és állapította meg annak fennállását a felek között létrejött kölcsönszerződés és a lízingszerződések részét képező ÁSZF X/2. pontja alapján. A Választottbíróóság a kógens törvényi szabályozásra figyelemmel nem járt el kellő körültekintéssel vizsgálata során, nem észlelte eljárásának kizártságát. Ismét kiemelte, hogy a jogbiztonságot és a közrendet is sérti, ha olyan fórum hoz valamely ügyben ítéletet, melynek eljárása a törvények alapján kizárt. A Tpt. 376.§ (5) bekezdésében foglalt rendelkezés célja, hogy más választottbíróóság ne hozhasson döntést a pénzügyi tárgyú ügyekben, csak a Pénz- és Tőkepiaci Választottbíróóság. Az ügyben az egyetlen törvényes választottbíróósági út mellőzéséről van szó, mely a közrend megsértését jelenti.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kapcsolatban kifejtette, hogy nincs olyan rendelkezés, amely azt rögzítené, hogy ha valaki nem kezdeményezi a Vbt. 25.§-a szerinti eljárást, akkor később a Vbt. 55.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján nem kérheti a választottbíróósági ítélet érvénytelenítését. Nem értékelhető a kifogásról való lemondásnak az, hogy az eljárásban érdemben részt vett.

Kiemelte, hogy a választottbíróósági szerződés ütközött jogszabályba, ezért az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, mert nem vizsgálta érdemben, hogy a jogvita alapjául szolgáló választottbíróósági kikötés érvényes-e. A Vbt. 55.§ (1) bekezdés b) pontja szerint az ítélet érvénytelenítése kérhető, mert a választottbíróósági szerződés semmis, így érvénytelen.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Ismételten hangsúlyozta, hogy az alperes tevékenysége nem a Tpt., hanem a Hpt. hatálya alá tartozik, s mivel a Tpt. személyi hatálya rá nem terjed ki, ezért az ott írt

választottbíróági hatásköri rendelkezések sem kötelezőek reá nézve. A Tpt. következetesen a tőzsdét, a hitelintézetet, illetve befektetési vállalkozást nevesíti, tehát a pénzügyi szolgáltatást, illetve a pénzügyi lízing tevékenységet nem jelöli meg.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt érdemben nem találta jogszabálysértőnek.

Az ügyben elsődlegesen eldöntendő jogkérdés az volt, hogy a Tpt. 376.§ (3) bekezdés h) pontját hogyan kell értelmezni: a Hpt-ben meghatározott fogalom alá tartozó valamennyi pénzügyi szolgáltatással és kiegészítő pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos választottbíróági eljárást ide kell érteni; vagy pedig - arra figyelemmel, hogy a Pénz- és Tőkepiaci Választottbíróóság szabályozására hol és milyen módon került sor - csak a Tpt. által szabályozott jogviszonyokban felmerült pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos jogviták elbírálására állapítható meg ennek a választottbíróáságnak a kizárólagos hatásköre, a Tpt.376.§ (5) bekezdése alapján.

Nem vitásan a pénzügyi szolgáltatás és a kiegészítő pénzügyi szolgáltatás fogalmát a Hpt. 3.§ (1) és (2) bekezdése határozza meg. Ezeket a tevékenységeket a Hpt. 3.§ (3) bekezdése alapján a Felügyelet (korábban a PSZÁF, majd az MNB) engedélyével lehet végezni. Nyilvánvaló - ahogyan azt a felperes is állította - , hogy a Tpt. 376.§ (3) bekezdés h) pontja a Hpt-ben meghatározott tevékenységek végzésére engedéllyel rendelkező szolgáltatók által végzett tevékenységet tartalmazza. A Kúria egyetért a felperes álláspontjával abban a körben is, hogy a Tpt.376.§ (3) bekezdése nem alanyi, hanem tárgyi körre hivatkozással határozta meg a választottbíróóság hatáskörét, és ezért nem releváns a Tpt. személyi hatálya.

A Kúria álláspontja szerint a Tpt. 376. § (3) bekezdése a választottbíróóság általános hatáskörét határozza meg, azaz azokat a jogviszonyokat, amelyekben a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróóság eljárhat. Más jogviszonyokban nem lehet kikötni ezt a választottbíróóságot fórumként.

Ugyanakkor a Tpt. 376.§ (5) bekezdése azt határozza meg, hogy a választottbíróóság hatáskörébe tartozó ügyekből melyek azok, amelyek tekintetében a keresetet csak ennél a választottbíróáságnál lehet benyújtani, azaz - választottbíróági kikötés esetén - kizárólagossága áll fenn a jogviták elbírálására. Az (5) bekezdés a (3) bekezdésben felsorolt ügyfajtákat - egy kivételével - kizárólag a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróóság hatáskörébe utalja. Az általános jogértelmezési gyakorlat szerint a kizárólagosságra vonatkozó rendelkezéseket szűken kell értelmezni. A Kúria álláspontja szerint a h) pontban írt rendelkezést - a Tpt. többi, a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróóságra vonatkozó rendelkezést (így a 376.§ (1) és (6) bekezdését) is figyelembe véve

- úgy kell értelmezni, hogy az csak a Tpt. hatálya alá tartozó ügyletekhez kapcsolódó pénzügyi szolgáltatásokra és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozik kizárólagos jelleggel, tehát csak e tekintetben állapítható meg a kizárólagosság.

Ugyanakkor a felek a Tpt. hatálya alá nem tartozó pénzügyi szolgáltatások és kiegészítő pénzügyi szolgáltatások esetében is kiköthetik a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbírószágot jogvitájuk elbírálásának fórumaként, e tekintetben azonban nem áll fenn a kizárólagosság, a felek döntésére van bízva, hogy melyik választottbírószágot választják.

Miután a jelen perbeli felek közötti jogviszony nem tartozik a Tpt. által szabályozott ügyletek közé, és a feleknek - a fentiek alapján - joguk volt kikötni a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbírószágot az esetleges jogvitájuk elbírálásának fórumaként, ezért nem jogszabálysértő a keresetet elutasító jogerős ítélet, mert nem érvénytelen a választottbírószági kikötés, és az ítélet nem ütközik a magyar közrendbe sem. A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria az érvénytelenítés iránti keresetet elutasító jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely az alperes jogi képviselétével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM. rendelet 3.§ (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységre is.

Budapest, 2014. május 6.

. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró